І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 157. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1961 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 157. VOL. LXVIII.

ВОЄННА ФЛЬОТА ЗДА БУДЕ ЗБІЛЬШЕНА В НАЙБЛИЖЧИХ МІСЯЦЯХ НА 43 КОРАБЛІ

Вашингтон. — Командування воєнної фльоти З'єдинених Держав Америки передало в четвер дня 17-го серпня ц. р. повідомлення до преси, що в рамцях запланованої урядом і затвердженої Конгресом програми поширення збройних сил ЗДА воєнна фльота ЗДА буде збільшена на 43 бойових і допоміжних кораблів. Це збільшить кількість кораблів усієї воєнної фльоти до 861 кораблів, в тому 383 бойових кораблів і 478 допоміжних кораблів небойового типу. Збільшення кількости активних кораблів буде досягнене з допомогою затримання одного транспортового корабля і шістьох винищувачів, призначених до „відставки", активізації 23 „амфібійних" кораблів, що брали учать в другій світовій війні і тепер перебувають в стані резерви, реактивізації 11 постачальних кораблів, як теж закінчення будування супер - авіоматки „Констеляція", яка буде готова в жовтні цього року, та модернізації спеціяльного кружляка до боротьби з підводними човнами „Антієтам", що був збудований 15 років тому. В цілому бойова сила воєнної фльоти ЗДА збільшиться на 5%. Згідно з повідомленням командування фльоти, віднова і реактивізація старших кораблів займе яких п'ять місяців часу. Будована тепер у федеральних корабельнях у Брукліні, Н. Й. 60.000-тонова авіоматка „Констеляція" має заступити перестарілу і виведену з активної служби авіоматку з часу другої світової війни „Лексінґтон". Всередині 1962 року фльота буде диспонувати ще 19 новими кораблями, які є тепер вже в будові і будуть поступово передавані в активну службу. В цьому числі буде атомовий літаконосець „Ентерпрайз", три підводні човни пристосіблені до вистрілювання ракет „Поляріс", три атомові підводні човни для атаки, дев'ять винищувачів, озброєних в керовані ракети й один кружляк „Лонг Біч" з таким же озброєнням. Затримання „Андієтаму" в активному складі фльоти збільшить кількість американських літаконосців, призначених для боротьби з підводними човнами, до десять одиниць. У зв'язку із цим пляном збільшення морських збройних сил ЗДА, у військових колах пригадують, що під сучасну пору Совєти диспонують найбільшою в світі фльотою підводних човнів, яка нараховує 600 одиниць. Повідомлення командування морських збройних сил в ЗДА про збільшення кількости активних кораблів слідувало за повідомленням, що фльота плянує затримати в активній службі на протяг одного року 26,800 вояків та офіцерів. Водночас із цим збільшує кількість свого вояцького складу теж і Корпус Морської Піхоти, — командування якого повідомило, що цей склад буде збільшений найдалі до половини 1962 року на 13.000 вояків до числа 190.000 вояків.

Д-р М. Клочко заявив, що в СССР немає ні інтелектуальної, ні наукової свободи

Оттава. — Совєтський хемік М. А. Клочко, який, прибувши на науковий конґрес до Монтреалю, перейшов на становище політичного втікача й одержав право азилю в Канаді, заявив представникам совєтської амбасади, які прийли його намовляти до повороту до СССР, що він вертатися не думає і що він вже давно вирішив втекти із Совєтського Союзу, бо там немає ні інтелектуальної, ні наукової свободи. Представників совєтської амбасади допущено до д-ра Клочка, щоб дати їм можливість переконатися, що вирішив стати „неповоротцем" д-р Клочко з власного бажання, ніким непримушений. Розмова совєтських представників з недавнім їхнім науковцем, лавретом нагороди Сталіна й ленінським орденоносцем тривала півтора години і відбувалася вона в присутності представників канадійської поліції й уряду громадянства й іміґрації. Всі намагання совєтських представників переконати д-ра Клочка в неправильності його кроку були безуспішні. Він заявив, що мав слушні і достатні причини до своєї втечі і свого рішення не змінить. Д-р Клочко вдовець і залишив в СССР тільки двоє прибраних дітей. На запит американських журналістів у міністерстві закордонних справ у Москві, що совєтські офіційні чинники думають про втечу д-ра Клочка, представник цього міністерства заявив, що він не знає, хто такий Клочко і ніколи про нього не чув.

Стейти одержали 3,100,000.000 долярів на будову шляхів

Вашингтон. — Федеральний уряд розділив із спеціяльного фонду ЗДА поміж стейти 3.100,000,000 долярів на будову автострад і доріг, запланованих на фіскальний рік, який починається дня 1. липня 1962 року. Асиґновано ці фонди — як заявив представник Білого Дому — вже тепер, майже на цілий рік перед речинцем започаткування будови запланованих автострад і доріг, з тією метою, щоб дати стейтовим урядам досить часу для розроблення докладних плянів побудови цих шляхів, зокрема для правного оформлення набуття теренів під їх будову.

В АМЕРИЦІ

● Д-рові Робертові Гольдфарбові, професорові біохемії в Шикаґівській Медичній Школі повелося ізолювати протеїновий елемент, що, як виказали досліди, є спричинником алерґічних реакцій у людей хворих на „гейфівер" — поширений у ЗДА довготривалий нежит очей і носа. Це відкриття дає можливість дослідникам шукати успішного засобу проти цієї неприємної хвороби.

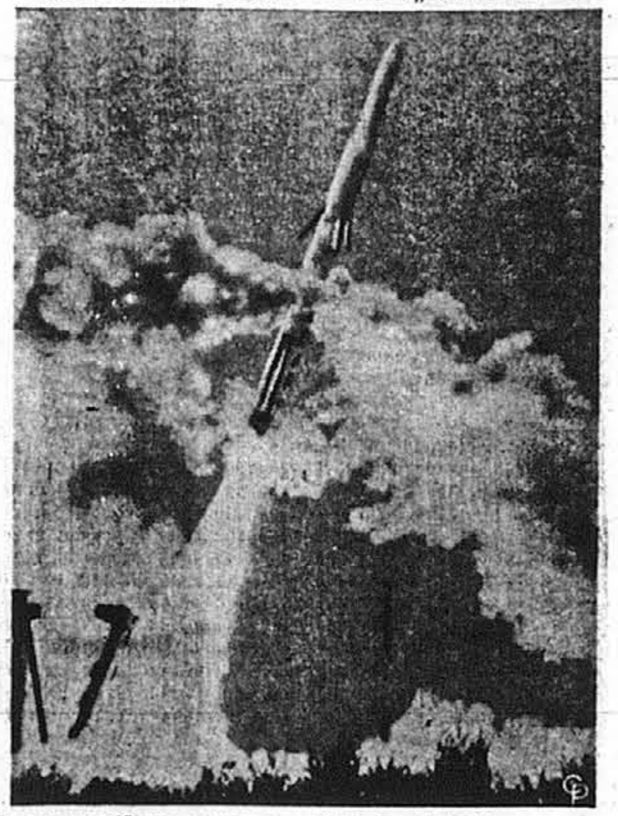
● На нового президента ради архітектів стейту Ню Джерзі обрано Мартіна Л. Века з Принстону, Н. Дж.

● Аллен В. Доллес, директор Центральної Розвідчої Аґенції, поінформував членів конґресової комісії для справ Атомової Енерґії про нуклеарні спроможності Совєтського Союзу й інших країн комуністичного бльоку. Своє звідомлення Аллен В. Доллес передавав усно під час закритого засідання названої комісії, що відбулося в середу, дня 16-го серпня ц. р. Згідно із заявою одного з членів комісії, у звідомленні Доллеса не було ніяких нових інформацій.

● Провідники республіканців у Конґресі, сенатор Діркеен і конґресмен Галлек виступили із заявою, що вони мають дані про те, що Совєти продовжують експерименти з новими атомовими бомбами. Обидва члени Конґресу виступили з цією заявою під час дебати в одній з телевізійних програм і домагалися, щоб ЗДА відновили також свої атомові експерименти.

● В баґністій околиці дільниці Кенарсі у Брукліні знайдено тіла двох жорстоко замордованих ножем хлопців. Поліція має дані, що вони стали жертвою якогось звиродцілого типа. Один із хлопців мав 25 ран на тілі, другий 30 ран.

СПРОБА ВИПУЩЕННЯ РАКЕТИ „БЛУ СКАВТ"

На летунській експериментальній базі в Кейп Канаверал на Флориді відбулася спроба випущення ракети „Блу Скавт", яка згідно з попередніми розрахунками, мала перелетіти відстань 140.000 миль. Спроба не цілком повелася, але все ж таки вона дала дуже важливі дані для викривання нуклеарних вибухів на великій висоті.

ЗДА випустили Експлорера XII на відстань 50,000 миль від Землі

Кейп Канаверал. — В середу дня 16 серпня відбулося випущення нового американського сателіта „Експлорера XII-го", який досягнув у своїм леті рекордової — 50.000 миль — відстані від Землі. В цьому сателіті, що важить 83 фунти, приміщена космічна лябораторія для дослідів електронів і протонів у космічних просторах і їх впливу на геофізичні явища на Землі. Науковці, що працювали над конструкцією цього сателіта, сподіваються опублікувати точні дані про висоту лету цього сателіта в орбіті навколо Землі і про його функціонування щойно після якого тижня. Це випущення „Експлорера XII" є першим у серії чотирьох спроб з цього типу сателітом, що відбуваються під наглядом Національної Адміністрації для справ аеронавтики і космічних просторів. За летом цього сателіта стежать науковці ЗДА, Південної Америки й Африки з допомогою найбільш досконалих інструментів. Із свого лету він подає дуже докладні сиґнали.

ЗДА ВИКЛЮЧАЮТЬ БУДЬ-ЯКУ КОЕКЗИСТЕНЦІЮ З КУБОЮ КАСТРА

Пунта дель Есте. — Після урочистого підписання „Чартеру Пунта дель Есте", що відбулося в четвер дня 17 серпня і що в ньому взяли участь представники 19 країн Латинської Америки, як теж ЗДА, за вийнятком Куби, голова американської делеґації і секретар скарбу Даґлес Діллон виступив під час пресової конференції із заявою, в якій засудив спроби кубинського делеґата Ернеста Ґевари використати економічну конференцію держав Західньої Гемісфери для політичних цілей, зокрема для видвигнення цілком безпідставних тверджень про можливість коекзистенції між ЗДА і Кубою. Водночас із цим Діллон заявив, що Куба не матиме можливости користати з допомогової програми встановленої в „Чартері Пунта дель Есте" і базованої на проєкті президента Кеннеді під назвою „Альянс для проґресу, так довго, „як довго уряд Куби буде залишатися під контролею чужої потуги — а саме Совєтського Союзу". У зв'язку з цією заявою Діллона, офіційні чинники у Вашинґтоні підтверджують, що зайнята ним непримирна позиція у відношенні до кастрівської Куби відбиває докладно позиції американського уряду і ЗДА, які не погодяться ніколи на прийняття пов'язаної з міжнародним комунізмом Куби на постійного і респектованого члена американської спільноти народів. Представник Куби Ґевара намагався під час зустрічі з журналістами злегковажити значення домовленої в Пунта дель Есте програми економічного розвитку і розбудови Латинської Америки, називаючи визначені в ній завдання „скупими й обмеженими" і заявляючи, що Куба за один рік здійснить те, що в „Чартері Пунта дель Есте" заплановане на 20 років. З подібним твердженням виступив у Гавані теж і Фідель Кастро. Всі інші делеґації держав Латинської Америки прийняли американський плян „Альянсу для проґресу" з висловами признання, заявляючи, що він є революційною подією, яка змінить до основ обличчя південноамериканських країн.

Священик-піонер о. Онуфрій Ковальський згинув в автомобільному випадку

Бирґгем, Па. — Минулої середи, 16-го серпня, на шляху недалекого цього міста згинув в нещасливому автомобільному випадку священик - піонер сл. п. Онуфрій Ковальський. Народжений в місцевості Хорощинка на Холмщині в 1892-му році, він уже в 1903-му році був в в Америці. Закінчивши теологічні студії з дипломами баккаляра, мастера і опісля доктора філософії, сл. п. о. Ковальський виконував душпастирські функції в цілому ряді українських католицьких парафій. Бував також у Канаді. Нещасливий випадок трапився, як о. Ковальський, їдучи автомобілем старшого типу, на закруті дороги втратив контролю над автом і вдарив в інше, новіше авто, що ним також керував старший громадянин. Інше авто зазнало деяких пошкоджень, але його водій вийшов без покалічень, а о. Ковальський згинув на місці. Тіло Покійного перевезено до Гартфорду в Коннектикат, а похований буде в Ансонії, біля своєї дружини. Похорон відбудеться в суботу, 19-го серпня, о год. 10-ій рано з похоронного заведення Талярського при вулиці Мейпл, спершу до української католицької церкви св. Михайла й опісля на цвинтар. Осиротив Покійний дочку Любу, замужну за відомого нашого діяча Михайла Терпака. Покійний о. Онуфрій Ковальський від довшого часу був членом УНСоюзу та належав до 135-го Відділу в Пенсилвенії. — Вічна Йому Пам'ять!

Індійський прем'єр вважає Берлін за можливу причину нової війни

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру висловив в своїй промові в парляменті в минулу середу глибоке стурбування з приводу Берлінської кризи та заявив, що Німеччина й Берлін становлять центр сучасного міжнародного напруження і у випадку невдачі полагодження їх проблеми можуть стати причиною для нової війни. Неру висловився недвозначно проти відрізання Східнього Берліну і Східньої Німеччини від вільного контакту з Заходом, і заявив, що якнайсвобідніші контакти між двома частинами Німеччини сприяли б її з'єдиненню. Але водночас Неру старався зберегти свою „невтральність" та прихилився до совєтського становища в тому пункті, що він порушав також безпосередні розмови між Східньою і Західньою Німеччиною, на що Західня Німеччина рішуче не погоджується. З уваги на те, що справа Німеччини й Берліну напевне виринуть під час звичайної сесії Генеральної Асамблеї ОН та що взагалі ця справа може стати предметом великої нової міжнародної кризи, однаково західні держави, як комуністи намагаються перетягнути Індію на свою сторону. Американський амбасадор Джан Кеннет Гелбрейт і заступник державного секретаря Честер Бовлес мали в минулому тижні три довгі розмови з Неру. Коло 10 днів тому Хрущов прислав йому довгого листа неоприлюдненого змісту, а тепер приїхала до Ню Делі делеґація східньо - німецьких комуністів під проводом віцеміністра закордонних справ д-ра Павля Ванеля і неофіційного посла Сх. Німеччини проф. Курта Ґаґера. Індія визнає Західню Німеччину, але Сх. Німеччина має там свою місію.

СССР погрожує знищенням Японії за американські військові бази

Токіо. — Совєтський перший віце-прем'єр Анастас Мікоян був прийнятий на одногодинну розмову в японського прем'єра Гаяти Ікеди, якому він заявив, що коли б прийшло до війни, то Совєти заатакують Японію з уваги на існуючі на її території американські воєнні бази. Японський прем'єр чемно відповів йому, що цілий світ знає, що японський нарід не хоче війни і не має великої армії, але союзу з Америкою не виречеться. Він покликався при цьому на волю японського народу, який в усіх дотеперішніх виборах дав більшість Демократично - ліберальній партії, програма якої передбачає співпрацю з Америкою. Мікоян, за твердженням японської преси, широко пояснював становище Москви в справі Німеччини й Берліну, але головною ціллю його приїзду до Японії та розмови з японським прем'єром було перевірити, чи можна відтягнути Японію від союзу з ЗДА і чи можна залякати японців. Ця ціль Мікоянові не вдалася — стверджують західні кореспонденти і Мікоян від'їде навіть без торговельного договору з Японією. Відвідини Мікояна доказали теж, що крім комуністичних фанатиків — ніхто приїздом сов'єтського „достойника" не був захоплений. Керівна Демократично - ліберальна партія офіційним комунікатом закинула Мікоянові втручання до внутрішніх справ Японії.

Португальське військо в Анґолі винищує автохтонних повстанців

Люанда. — Португальські війська в Анґолі в Африці перейшли до наступу проти повстанців, які від половини березня ц. р. захопили поважну частину тієї країни серед джунґлії, спалили найбільші плянтації кави та вбили на них кількасот білих. Повстанці рекрутувались з племени Баконґо і його повстання охопило північну частину Анґолі. Португальці, стягнувши до Анґолі поважні військові формації, створили для них в оселі Нґаґе голову кватиру і випадну базу, з летовищем, що його хоронять окопи й стежні вежі. Португальські джерела говорять про успішну „пацифікаційну" акцію, що її переведи вже і далі переводять португальські війська, що пристосувались до характеру партизанської війни серед джунґлії. Раніше повстанці атакували відділами по 1.000-2.000 осіб, тепер вони мусіли розбитись на малі партизанські загони, найвище по 100 осіб, які нападають головно з засідки. Португальці відібрали в повстанців місцевість Намбуанґонґо, що її повстанці хотіли проголосити за свою столицю.

В Ізраїлі відбулись парляментарні вибори

Єрусалим. — В Ізраїлі відбулися у минулий вівторок парляментальні вибори, але щойно в два дні потім були відомі їх останні висліди. Соціялістична партія „Мапай" прем'єра Давіда Бен Ґуріона залишилась найсильнішою, хоч втратила з своїх 47 мандатів аж 6, у користь Ліберальної партії, яка дістала 17 мандатів. Третьою найсильнішою парляментарною групою буде право - націоналістична партія Герут. Комуністи збільшили стан посідання з трьох на 5. Зрештою, 120 парляментарних мандатів розподілились аж між 8 партій, що названий жидівський лідер, який за 13 років існування ізраїльської держави був 11 років її прем'єром, назвав це партійне розпорошення „національною катастрофою". Новий уряд буде — заповідають газети — знову коаліційним, з Бен Ґуріоном у проводі, який не шукатиме підтримки тільки в двох екрайніх групах — комуністичній і націоналістичній.

Куба візьме участь в конференції невтральних країн у Юґославії

Гавана. — Кубинський уряд повідомив офіційно, що він висилає окрему делеґацію для участи у конференції невтральних країн, яка починається дня 1 вересня ц. р., в Београді, Юґославія. Кубинську делеґацію очолюватиме президент Куби Освальдо Дортікос Торрадо. Београдська конференція мала б бути „навершинною зустріччю" невтральних держав і предсідниками її сесії мали б бути юґославський президент Тіто, президент Об'єднаної Арабської Республіки Нассер і прем'єр Індії Неру. Своєю участю в конференції невтралістів Куба хотіла б підкреслити, що вона не надто тісно зв'язана з комуністичним бльоком і останнім часом починає навіть досить рішуче заперечувати такі твердження. На думку політичних обсерваторів ця назверхня зміна політики умотивована у деякій мірі антикомуністичними настроями більшости кубинського населення. Під час конференції в Пунта дель Есте кубинська делеґація намагалася встановити якнайкращі взаємини з делеґаціями інших латинсько - американських делеґацій.

ЗАХІД ВИМАГАЄ ВІД МОСКВИ ПРИВЕРНЕННЯ СВОБОДИ В БЕРЛІНІ

ФРАНЦІЯ И АНГЛІЯ ЗБІЛЬШУЮТЬ СВОЇ ВІЙСЬКА В НІМЕЧЧИНІ

Москва. — В минулий четвер 17 серпня ц. р. три західні великодержави, — ЗДА, Англія і Франція, — передали в Москві однозвучні дипломатичні ноти з протестом проти відрізання Східнього Берліну і Східньої Німеччини від вільної комунікації з Заходом та з вимогою, щоб Совєти, відповідальні за ті акти східньо-німецького сателітного уряду, привернули свободу рухів на терені цілого Берліну. Західня нота стверджує, що східньо-німецькі заходи з-перед тижня є нелеґальні та становлять „яскраве й особливо поважне порушення" чотиридержавних договорів. Три західні великодержави звертають увагу, що вони ніколи не погоджувались і далі не погоджуються з комуністичною тезою, наче б совєтська зона в Берліні була інтеґральною частиною так званої Німецької Демократичної Республіки. Далі стверджується, що зональні межі в Берліні не є державними кордонами. Західня нота висловлює переконання, що відрізання Східнього Берліну від Заходу прийшло внаслідку масової втечі східніх німців, але вказує на дійсну причину тієї втечі, якою насправді були „внутрішні труднощі в Східній Німеччині". Західні великодержави таврують втручання комуністичного військово - політичного бльоку так званого Варшавського пакту в німецьку й берлінську проблему. Тому, що Східня Німеччина повела ці свої останні заходи ніби внаслідку постанови держав Варшавського пакту, то це доказ, що насправжню відповідальність за ті заходи несе Совєтський Союз. Ото ж західні великодержави, запитуючи, „чому члени Варшавського пакту мають вирішувати, що лежить в інтересах німецького народу", закликають водночас Совєтський Союз до „покладення кінця цим нелеґальним заходам". Західні держави стверджують, що коли б німецькому народові в східній частині Берліну і Німеччини дано свободу реалізувати принцип самовизначення, то він напевне погодився би з думкою Заходу. Останні заходи в Східній Німеччині і Східньому Берліні „тільки збільшують існуюче напруження і небезпеку" — робить висновок західня нота.

У тій західній ноті нема ніяких погроз ані пересторог, нема теж виразних і різких оскаржень проти метод комуністичного режиму — стверджують перші західні коментарі. Однак на цій ноті — додають вони — Захід не закінчить своєї контракції. През. Кеннеді конферував знову з гуртом своїх найближчих співробітників в справах закордонної політики. Береться під увагу подорож до Західнього Берліну віце-президента Линдона Джонсона, або державного секретаря Діна Раска або брата Президента, генерального прокуратора Роберта Кеннеді, для задемонстрування солідарности ЗДА з Берліном. Делікатною справою є тут передвиборчий час в Західній Німеччині; тому, що посадник Західнього Берліну, Віллі Брандт, є лідером німецьких соціялістів і їх контркандидатом на становище західньо - німецького канцлера, то приїзд до Берліну високих американських урядовців може бути деким із німців фальшиво інтерпретований, як політична підтримка для соціял - демократів. Однак самі німці підкреслюють двопартійність у підході до справи Берліну і Віллі Брандт висловив переконання, що Конрад Аденауер приїде в найближчих днях до Західнього Берліну.

Сам названий західньо - німецький посадник, Віллі Брандт, пропонує, щоб західні держави скріпили свої військові ґарнізони в Західньому Берліні, які разом становлять тепер силу 11.000 вояків. Далі, він поручає заскарження комуністичного уряду Східньої Німеччини за злочини проти людських прав. Щодо внутрішньо - німецьких відносин, то Віллі Брандт поручає припинення продажу Східній Німеччині деяких найважливіших товарів та порвання культурних зв'язків. Незалежно від суґестій західньо-берлінського посадника, Франція й Англія оприлюднили рішення збільшити свої війська в Західній Німеччині. У Парижі відбулось під проводом през. де Ґоля і з участю прем'єра Мішеля Дебре надзвичайне засідання Ради крайової оборони, на якому рішено відкликати дальшу дивізію з Альжиру до Европи, а англійський уряд рішив збільшити своє воєнне летунство в Західній Німеччині та відкликати з Кувайту тамошню англійську панцерну бриґаду і доповнити її до сили одної дивізії з 12.500 вояків, яка була б вислана до Західньої Німеччини. З другого боку, східньо - німецькі комуністи випати масово й добровільно до війська.

Совєти показали західнім обсерваторам свою атомову артилерію

Москва. — В минулий четвер совєтські чинники запросили військових аташе акредитованих при закордонних амбасадах в Москві приглянутись вправам наземного війська, узброєного так званою тактичною атомовою зброєю. Закордонних військовиків завезено автобусом до місцевости Кубінка на захід від Москви. Журналістів не запрошено. Приявним заборонено робити світлини та не допущено їх надто близько до задемонстрованої зброї. Вправи відбулись одним військовим куренем. Вистрелювані гарматами „сліпі" атомові набої створювали прикмету для атомової експльозії хмару диму у формі гриба. Західня преса звертає увагу, що це вперше від 1936 року большевики запросили західніх обсерваторів на будь-які вправи чи маневри свого наземного війська. Водночас звертається увагу, що большевики завжди виходять із показом своєї мілітарної сили під час якоїсь міжнародної політичної кризи — так було з показом совєтського летунства в Тушіно 9 липня і показом Балтійської Фльоти 30 липня ц. р. Теперішня демонстрація совєтської тактичної зброї має ніби вказати на приготування совєтської наземної армії до війни новітніми засобами.

У СВІТІ

● У столиці Марокка Рабаті відбулось у минулий вівторок одночасне вінчання трьох принцес у віці 24, 30 і 32 років з чоловіками, що їх вони самі вибрали собі — всупереч мусульмансько - арабській традиції, що чоловіків вибирають дівчині її батьки. Король Гассан зірвав з тією традицією. Всі три княжни — займаються громадськими або харитативними справами, а їх чоловіки — освічені мужі.

● В Індонезії покликано до життя нову — єдину в тій країні — організацію молоді, яка зветься „Прамука", себто по-індонезійському — Авангард. Президент Сукарно розв'язав декретом з 14-го квітня ц. р. індонезійський скавтінґ, натаврувавши його, як організацію, що ніби вчить молодь тільки „в'язати шнурі, скакати через вогонь і кричати". До нової організації мають належати хлопці і дівчата у віці від 6-21 року. Таких осіб є в Індонезії 25 мільйонів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Берлінський бумеранг

Критикуючи західні держави за відсутність негайної, енергійної і рішучої акції проти відрізання Східнього Берліну і Східньої Німеччини від західнього світу та признаючи, що Совєтський Союз усупереч усьому західньому обуренню таки створив новий доконаний факт і вкинув до коша ще один підписаний ним 12 років тому договір, не можна, проте, попадати в скрайність і перебільшувати цей останній комуністичний „успіх". Слід говорити про нього дійсно тільки „у лапках". Сердитість німців обабіч нововлаштованої залізної завіси на сповидну західню інертність — психологічно зрозуміла. Але останні акти комуністів в Берліні треба вважати за їх тільки Пиррову перемогу, яка в дальшому принесе їм більше шкоди, ніж користи і може стати початком кінця того міту, що його комуністична пропаганда сформувала в очах всіх наївних, сліпих і глухих людей у широкому світі.

Бож нема ніякого сумніву, що успіхи російських большевиків від перших днів революції в 1917 році по нинішній день полягали у великій мірі на успіхах пропаганди. Живуть ще очевидці того великого розкладу, що його спричинила большевицька пропаганда на всьому велетенському просторі колишньої царської імперії. І тільки на тлі того морального розкладу, тієї духової розтічі, того паралічу здорової думки і творчих поривів, тієї всієї вбивчої роботи, що її перевела большевицька пропаганда, можна було створити перші зав'язки червоної армії, що реалізувала давні заповіти царського імперіялізму. Пропагандою 43 роки затруюються душі 200 мільйонів підсовєтських невільників, пропагандою одурманюються азійсько - африканські народи.

Це правда, що паперові ноти протесту не всилі відсунути совєтських танків від Бранденбурзьких Воріт в Берліні. Це правда, що ті совєтські танки і дротяні застави загородили дорогу втікачам із Східньої Німеччини на Захід. Але виведення цих танків на вулиці і вупинення силою біженецької хвилі було вивном не сили, а слабости комуністичного режиму. Поставлений мур між Східнім Берліном і Заходом — це наявний доказ, що комуністична система може втриматись тільки тоді, коли дані країни відмежовані від решти світу танками і дротяними заставами, як усі концентраційні табори. Саме тоді, коли Хрущов з такою нагальністю розвинув акцію за визнання східньо-німецької „самостійної" держави, совєтські танки задокументували перед цілим світом, що т. зв. Німецька Демократична Республіка — це фікція, залежна цілком від 20-ох совєтських дивізій силою 400.000 осіб. Люди в широкому світі, зокрема підсовєтські громадяни, мало або й нічого не знали про втікачів із Східньої Німеччини. І щойно самі комуністи тепер розголосили своїми танками й загородами небувале у всесвітній історії явище, що по 1.000 і більше осіб щоденно втікали із східньо - німецького комуністичного „раю". Тільки танками та дротяними заставами можна примусити людей жити під комуністичним режимом. Хто з підсовєтських громадян повірить, що треба було аж насильного закриття кордону між Східньою Німеччиною та Заходом і двома частинами Берліну, щоб — недопустити „західніх шпигунів"?! Хто повірить у „спонтанну радість" берлінців з приводу спутання їхньої свободи рухів?

Тому це останнє берлінське насильство вдарить бумерангом по Москві. Хрущов говорить про перемогу комуністичної ідеї — танки стали її символом. Провалилась теорія про „мирне суперництво ідей". Поховано можливості будь-якого „зговорення" про Берлін. Берлінське насильство дало могутні політичні й пропагандивні атути Заходові й здискредитувало Хрущова та його ульбрихтівських аґентів. І воно не зменшило міжнародного напруження, а збільшило його — воно наблизило зудар.

Без свободи немає життя

Заснування Українського Суспільно-Культурно- Товариства — УСКТ — в Польщі п'ять років тому, викликало було не тільки широке зацікавлення, але й зрушення серед українців, виселених насильно з прадідних українських земель і порозкидуваних поміж польським населенням здебільша по західніх областях Польщі. В першому з'їзді цього Товариства, що відбувся в днях 15 - 17 червня 1956-го року, взяло участь 239 делеґатів майже з усіх осередків українського поселення. З заснуванням УСКТ дискриміновані на кожному місці українці почали пов'язувати деяку надію знайти не тільки можливість національно - культурної праці, але й підтримку й оборону своїх суспільних інтересів, зокрема допомогу в реалізації їхнього завжди живого прагнення вернутися на відібрані їм господарства.

В перших роках свого існування це Т-во справді таки виправдувало до деякої міри цю надію. Воно розбуджувало серед застрашених і затурканих українців національну свідомість, бажання виявитися національно в культурно - освітніх гуртках і вчити своїх дітей української мови і ставало справжнім оборонцем українських пересслениців перед переслідуванням збоку шовіністичного польського населення і дискримінаційними практиками польської комуністичної адміністрації.

Все це стало справжньою сіллю в очах польського комуністичного режиму і провід Польської Об'єднаної Робітничої Партії, незадоволений таким розвитком і тенденціями діяльности УСКТ, дошукався в ній не тільки проявів націоналізму і шовінізму, але й ворожого ставлення до польської держави та будівництва соціялізму в тій країні. У правлінні товариства і в його відділах проведено протягом 1957 року чистку, у висліді якої зникла з овиду ціла президія, крім її секретаря комуніста Боярського, і був примушений відійти через репресії увесь свідомий національний актив, на місцях. Замість обраної з'їздом президії настановлено нову наказну, під проводом згаданого Боярського. Проведено таку ж чистку і в часописі УСКТ „Наше слово". Всю діяльність Т-ва спрямовано на боротьбу із „залишками націоналізму" і на утривалювання тісного зв'язку з „соціялістичним будівництвом" комуністичної Польщі. Заборонено будь-яке порушування справи поворотів на колишні українські землі. Із сторінок „Нашого слова" зникли всі згадки про дискримінацію і переслідування українців польським населенням й адміністрацією. Всі ці „зміни" були затверджені на вимогу урядових і партійних чинників в січні 1960 року другим з'їздом УСКТ, на якій з'явилося вже всього 126 делеґатів, значить майже на дві третіх менше, як було делеґатів на 1-му з'їзді.

В червні цього року УСКТ відзначувало п'ятиріччя з дня свого існування. З цього приводу в „Нашому слові" появився підсумковий огляд діяльности цього Т-ва за п'ять років (1956 - 1961). З приведених підсумків виходить ясно, що праця в УСКТ занепала, що в „деяких гуртках проявляються тенденції уникати колгоспної тематики, тематики боротьби з націоналізмом", що головне правління комплектус, правда, бібліотеки, до речі, виключно із підсовєтських видань, але „гірше представляється справа з читанням тих книжок", що нема культурно - освітніх кадрів, що „актив товариства досі ще малочисельний і частина його слабка як під оглядом політичним так і організаційним" і т. д. Приведений баланс доводить ясно, що українці в Польщі мають вже досить напомпування їх комуністичною агіткою і пропагандою і що ставлені їм вимоги „боротьби з націоналізмом" їх цілком не цікавлять, а навпаки відштовхують і працю в культ-освітніх установах зводять до мертвеччини. Під комуністичним режимом немає свободи, не може бути й життя.

З ДУМКОЮ ПРО 1964 РІК

Хоч до найближчих президентських виборів ще далеко і хоч за той час може ще радикально змінитись однаково внутрішньо - американська, як і міжнародна ситуація, проте в американській пресі вже тепер чимало голосів займаються перспективами тих виборів. Правда, дехто ворожить драматичний характер виборів у 1962 році, коли-то Республіканська партія буде гарячково намагатись побільшити свій стан посідання в Конґресі і в складі губернаторів. Беручи на увагу наче американську традицію, що в стейтових і конґресових виборах майже з-правила зискує опозиційна партія, республіканські надії можуть виправдатися, хоч не в такій мірі, як про це висловлюються республіканські діячі. Перемога республіканського сенатора Джана Дж. Товера в Тексасі значно зміцнила республіканські надії. А втім, стейтові і конґресові вибори завжди викликають менше заінтересування в народі, як президентські, й остаточно таки грають в історії країни другорядну ролю, не вирішуючи характеру державного уряду.

Всі проґностики щодо президентських виборів в 1964 році погоджуються, що так, як справа виглядає тепер, образ передконвенційної кампанії обох партій буде відворотний, як той, що був в 1960 році. Себто: коли в минулому році Республіканська партія мала завжди тільки одного певного кандидата, Ричарда М. Ніксона, а в Демократичній партії було їх кількох, то тепер буде навпаки — Демократична партія матиме тільки Джана Ф. Кеннеді, а по республіканському боці будуть три поважні суперницькі кандидатури — сенатора Баррі Голдвотера, як лідера право - консервативного крила, нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера, як лідера ліво - ліберального крила, й Ричарда Ніксона, речника політики золотої середини колишнього режиму Айзенгавера. Коли Ніксон є найбільш відомий американським масам з часу свого урядування, як віце - президент, і з останньої виборчої кампанії, то сенатор Баррі Голдвотер здобуває в найшвидшому темпі щораз більшу популярність та проявляє вже тепер найбільшу активність. Зате його стейт Арізона розпоряджає всього 5-ма голосами електорів, а, беручи його впливи в цілій країні, він може рахувати на яких 25% республіканських голосів та 40% голосів у Крайовому Комітеті Республіканської партії. Зате Нелсон Рокефеллер матиме за собою 43 нюйоркських електорів, а Ричард Ніксон 40 каліфорнійських електорів. Нелсон Рокефеллер має всі шанси, що його виберуть вдруге губернатором у стейті Ню Йорку, хоч би тому, що демократи не всилі протиставити йому ніякого рівнорядного кандидата, що мав би підтримку всіх демократичних голосів, розпорошених тепер в місті Ню Йорку. Щож до Ричарда Ніксона, то коли він рішиться кандидувати на становище губернатора в Каліфорнійському стейті, він матиме труднощі в зреченні з того становища ледве після двох років урядування; коли ж відмовиться від кандидатури на губернатора, то його впливи в ЗДА в загально - крайовому маштабі можуть значно зменшитися.

Найбільше місця в щоденній пресі й у великих американських журналах займає тепер особа Баррі Голдвотера. Він дістає в пересічі щоденно 20 запрошень виступати з промовами на прерізних форумах і з прерізних нагод. Від січня цього року він перевів тільки один кінець тижня у своєму родинному домі, бо перебуває постійно в роз'їздах. Він об'їздить фабрики, відвідує коледжі й університети, промовляє на прерізних бенкетах, зібраннях бизнесменів, на робітничих і студентських вічах. Зокрема він має у своєму пляні промов у цьому році 65 шкіл і його особа та його програма зискують щораз більшу популярність серед американських студентів. Він дістає денно по круглю 600 листів і тричі в тижні має свою постійну колюмну в 104 газетах.

„Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 7-го серпня ц. р. так схоплює програму Голдвотера: Зменшити значно компетенції і контрольні права центрального уряду й передати більшу волю та ширші права стейтам, громадам і одиницям; розв'язувати актуальні внутрішньо - американські проблеми на нижчому рівені, а не найвищому; зменшити державні видатки та податки; застосувати гострішу і рішучішу політику супроти комуністів на терені ЗДА і в міжнародній скалі. Сенатор Баррі Голдвотер є резервовим генералом бриґади в летунстві й живо цікавиться проблемами збройних сил. Але він визнає конечність поборювання комунізму збільшеною пропагандою, не дешевого типу, з проповідуванням філософії обновленої вільної людини-індивідууму.

Останній шум довкола особи сенатора Голдвотера вийшов внаслідку його публічного підтримання міської управи у Нюбурґу в стейті Ню Йорку, яка виступила з проєктом драстичних обмежень видатків на суспільну опіку, виявивши поважні зловживання користувачами з Фонду суспільної опіки та виступивши, м. і., проти жінок, які кількакратно мають нешлюбні діти й користають з поважної міської грошової допомоги. Ця справа Нюбурґу набрала широкого розголосу в ЗДА. Губернатор Рокефеллер виступив проти міської громади Нюбурґу, зате сенатор Б. Голдвотер підтримав її. Коли йому закинули, що він втрявае у внутрішні справи чужого стейту, він заявив, що це аполітична справа принципів. Проте він — твердять знавці - не доґматик, а людина толерантна, тактовна та з великим даром арґументації. Тому його називають „людиною майбутности Америки". Однак, поки ця „майбутність" прийде — може, як згадано, ще багато змінитися і президентські кандидатури в 1964 році можуть бути ще зовсім інші.

М. Л-в

ОГЛЯД ТВОРЧОСТИ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

Маркіян Шашкевич — з прикрістю треба ствердити — мало має видань своїх творів, а якщо йдеться про повні наукові видання, та тут чи не єдиним є видання проф. Михайла Возняка, що появилося у Львові 1912 р. Давніше видання І. Онишкевича („Руська Бібліотека" том III, Львів 1884) було на свій час теж повним. Згодом віднайдено ще дещо з писань поета. У виданні „Просвіти" („Руська Письменність" том III, І-Львів 1913) велика частина писань пропущена. Добре було б, щоб тепер, з нагоди 150-річчя народження Шашкевича, наші наукові установи подбали про нове повне критичне видання.

Щоб дати нашим читачам молодшого віку бодай загальний образ творчости пробудителя Галицької Землі, постараємось в цій статті зробити короткий її огляд.

Літературна спадщина М. Шашкевича незелика, зате різногранна. Цю різногранність належить пояснити тим, що Шашкевич змагав до відродження всіх ділянок національного життя в Галичині. Його бажанням було ввести живу українську мову не тільки в літературу, але й у науку, до церкви, до школи. Тому то всюди у цих ділянках видніють сліди Маркіянової праці. Під таким кутом ми й зробили огляд його творчости.

Суто літературні твори М. Шашкевича поділяються на два основні розділи: поетичні і прозові твори. Між першими є особиста лірика, але є й епічні вірші, писані здебільша в романтичному дусі. З прозових сутолітературних творів назвемо оповідання „Олена" (сам Шашкевич назвав його казкою) і „Русланові псальми".

Перу Шашкевича належать передмова до „Русалки Дністрової". Цю передмову назва автор „Передслівє". Був Шашкевич і автором статті-коментаря до пісень поміщених в „Русалці" в розділі „Старина". В „Русалці Дністровій" була поміщена теж і рецензія на працю Иосипа Лозинського „Рускоє весілє" — Перемишль 1835. Цю працю Лозинський написав латинкою, проти чого Шашкевич рішуче виступив. Це не перший виступ його проти введення латинської азбуки до українського письменства. Перед працею „Рускоє весілє" Иосип Лозинський написав був книжечку польською мовою: „О впровадзеню абецадла польскєго до пісьмєнніцтва рускєго", на що Шашкевич відповів окремою книжечкою „Азбука і Абецадло (Уваґі над розправою О впровадзеню абецадла польскєго до пісьмєнніцтва рускєго)" — Перемишль 1836. Нефортунний виступ Лозинського був спонуканий Вацлавом з Олеська — автором збірки пісень „Пєсні польскє і рускє люду Ґаліцийскєго" — Львів 1883. В передмові до цієї збірки автор радив, щоб українці прийняли польську мову. Українські пісні він надрукував латинкою на доказ того, що латинська азбука, мовляв, цілком добре підходить до української мови.

З наукових розвідок Шашкевич залишив „О запорожцах і їх Січі" й „Історія навернення словен на Христову віру" (ця розвідка недокінчена). Впровадивши українську мову до літератури, подумав Шашкевич і про відповідний правопис. Тому зладив проєкт такого нового фонетичного правопису. В своїй статті про Шашкевича („Пам'ять Маркіяну Руслану Шашкевичу"), Яків Головацький згадує, що Шашкевич працював над етимологічним церковно - слов'янським словником, але пізніше залишив цю справу.

Знаємо, що Шашкевич був гарячим прихильником вживання української мови в церкві. Він сам говорив проповіді по-українськи і заохочував до цього й інших священиків. Деякі свої проповіді М. Шашкевич закріпив на письмі. Залишилося їх 6. Перекладав він і Євангелію на живу українську мову. За цю працю взявся в останньому році свого життя. Смерть однак не дозволила йому довершити такого важливого і дуже потрібного діла. Переклав він в цілості євангелиста Івана і чотири глави євангелії Матея.

Для потреб школи Шашкевич зладив читанку, яку видав Яків Головацький щойно по смерті автора в 1850 році. Вживалася вона в школі кілька років, поки не заступлено її іншою. В 1853 році зайшла потреба перевидати її. (Назва читанки: „Читанка для малих дітей"). Матеріял у читанці розбитий на такі розділи: „Повістки, Басні Коротенькі науки, Повістя із святих книг, пісеньки і грачки діточії". Зі змісту матеріялу видно, що читанка мала служити високим морально - виховним цілям. Частина матеріялу була скомпонована самим Шашкевичем.

Велику ціну для висвітлення певних літературних проблем має листування Шашкевича з Михайлом Козловським. Залишилося три до нього листи. Крім цих листів є ще листи до матері, до жінки, до тестя, до брата Антона і до колятора Василевського. Колятори опікувалися церквами, вони фактично затверджували священиків на парафії. Всіх листів — згідно з виданням творів Шашкевича „Просвітою" — є 8, з того листи до Козловського писані по-українськи, інші по-польськи.

В ранніх літах пробував М. Шашкевич своїх поетичних сил польською мовою. Були це віршики з нагоди родинних свят. Заховалися два віршики присвячені нареченій (пізнішій дружині) Юлії Крушинській, дочці священика у Деревні. До цієї особи відноситься і один український вірш „До милої".

На закінчення нашого огляду слід згадати і про Шашкевичеві переклади з чужих літератур. Залишилися уривки перекладу поеми польського поета (т. зв. „Української Школи") Гощинського „Замек Каньовскі". Приписують Шашкевичеві переклад пісні Франціпіка Карпінського, яка була поміщена як народна польська пісня в збірнику Вацлава з Олеська. Український переспів був надрукований вперше в „Зорі Галицькій" 1850 року в ч. 80 за підписом о. Бульвінського. Але чи о. Бульвінський був справді автором, чи тільки переслав до редакції Шашкевичів переклад — важко сказати.

Переспівав Шашкевич декілька сербських народних пісень. Найважнішу однак позицію між перекладами займає переклад двох чеських творів „Королєдворський рукопис" і „Суд Любушин". Обидва ці твори в часах Шашкевича вважалися за справжні старинні чеські твори. Згодом виявлено, що це фальсифікат зроблений дуже вдало Вячеславом Ганкою. (Він ніби то віднайшов ці твори у 1817-му році).

В „Королєдворськім рукописі" описані славні діла чеського народу. Є там і деякі любовні пісні. „Суд Любушин" розказує про давні порядки в Чехії, про мудру княгиню Любушу, як то вона розсудила двох братів, що посварилися за батьківську спадщину.

Шашкевич переклав ці твори в цілості і вислав переклад для видання Ізмаїлу Срезневському в Москві. Не відомо з яких причин, Срезневський творів не видав. В Галичині друкувалися тільки уривки. Дещо було поміщено ще в „Русалці", дещо в альманаху „Вінок русинам на обжинки".

Перекладав Шашкевич на живу мову староукраїнський епос „Слово о полку Ігоревім". За твердженням Святослава Гординського переклад був зладжений 1833 року і тим самим був він першим в нашій літературі. На жаль, з цього перекладу зберігся тільки „Плач Ярославни". Рукопис перекладу після смерти Шашкевича перейшов до його тестя о. Йосипа Крушинського, тоді пароха в Селиськах. Властне із свідчення о. Крушинського знаємо, що „Слово" було переложене повністю, але рукопис затратився. У о. Крушинського були ще й інші Шашкевичеві матеріяли. В 1883 році він їх переслав до бібліотеки Народного Дому у Львові. Між цими матеріялами був властне і „Плач Ярославни".

ГОЛОС ЧИТАЧА

Дещо про програму компартії і лазничку

У ч. 144 „Свободи" з 2-го серпня ц. р. вміщена стаття під назвою „Документ брехні й облуди". Не заперечуючи правдивости поданих у цій статті думок про політику й тактику російського комунізму, доводиться з прикрістю завважити, що автор статті своїми даними про побутові умови життя в СССР видає себе, що він там не жив і умов тих не знає.

Ось він пише, що в містах СССР „все ще по кілька родин користуються однією кухнею та однією лазничкою". Гай-гай! Яка неправда! Де той шановний автор бачив таку розкіш у Совєтському Союзі, щоб у домах для звичайних смертних була лазничка, хоча б одна на кілька родин?

Автор цих завваг жив у Харкові з 1925-го до 1942-го року. Мешкав у великім будинку т. зв. житлокоопу, отже не в приватному домі. Дім цей був великий, з центральним опаленням, мешкання мали по 4 кімнати, п'ята кухня, туалета й лазничка. До революції, наприклад, у такім мешканні проживав собі один правник із дружиною. При большевиках в цім мешканні одну кімнату залишили тому самому правникові, одну зайняла його самотня сестра, одну жидівська родина з чотирьох осіб, одну автор цих рядків з родиною 4 особи, туалета закрита була для користання й перетворена на комірчину для речей, так само й лазничку колишню перетворено на комірчину для речей. В тім же домі всі мешканці (родини) займали по одній кімнаті. Кухня, як правило, була спільна на 4 родини. Угорі на другому поверсі над моїм мешканням у кімнаті на 13 кв. метрів жили дві робітничі родини: одна з двома малими дітьми (отже 4 особи), друга з однією дитиною (3 особи). Кухні не мали. Крім ліжок, малюсінький столик, біля якого сідали вряд на ліжках. До цих заходили часом сусіди й питали: „Куди ви їдете?" Бо ж ті люди

(Закінчення на стор. 4-ій)

Д-р Михайло Шляхтиченко

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

(2)

„Віденський Союз українських журналістів та письменників мав у своєму складі Академічну Секцію під головуванням проф. д-ра Олександра Колесси. Ця секція ще в листопаді та грудні 1920 р., в зв'язку з збільшенням української академічної молоді у Відні, зорганізувала там наукові виклади, які згодом перетворилися в систематичні курси. Провід цими курсами був відданий М. Грушевському з функціями ректора майбутнього українського університету. Проф. М. Грушевський при участі Д. В. Антоновича, який ще перед заснуванням курсів піддав саму думку про створення у Відні вільного українського університету, випрацював і першу організаційну схему університету. Заступником ректора і деканом філософічного факультету був обраний проф. Ол. Колесса а деканом правничого відділу — проф. Ст. Дністрянський".

„В складі цієї першої управи університету, — продовжує С. Наріжний, — виявилися дуже скоро основні розбіжності в поглядах на самий характер університету. Одні обстоювали потребу заснування українського університету на зразок західньо-європейських університетів. Цю течію обстоював проф. Ол. Колесса; другі ж, під проводом проф. М. Грушевського, обстоювали думку, щоб університет не мав ні обов'язкової системи викладів та щоб не вимагав ні університетської кваліфікації професорських сил, ні середнєшкільного цензу від своїх слухачів. Більшість професорів стала за організацію у Відні хоч і вільного (себто недержавного) українського університету, але університету взорованого на правилах західньо - європейських державних університетів. Ця течія й перемогла, внаслідок чого М. Грушевський разом з деякими своїми співробітниками по Соціологічному Інституті відмовився від праці над організацією університету, а дальший провід обняв проф. Ол. Колесса, обраний тоді ректором на місце М. Грушевського".

Проф. д-р С. Наріжний, як бачимо, підкреслює ролю проф. М Грушевського як першого ректора УВУ в Відні а до того ще вводить нову діючу тут особу а саме Д. Антоновича, „який ще перед заснуванням курсів піддав саму думку про створення в Відні вільного українського університету, випрацював і першу організаційну схему університету".

Проф. Наріжний, роблячи Д. Антоновича творцем ідеї заснування університету, нічого не каже про те, яку саме він „випрацював організаційні схему університиту", чи ту яку обстоював проф. Грушевський, чи ту що її оборонив проф. Колесса?

Цікаво, що це нічим не обґрунтоване і не правдоподібне твердження проф. Наріжного недавно повторив ще один історик УВУ інж. Антін Кущинський.

В статті Український Вільний Університет, яка була вміщена в час. „Свобода" ч. 197 за 14 жовтня 1960 та в тижневику „Вільне Слово" ч. 52 за 14 грудня 1926. Інж. Кущинський твердить: „Первісну думку про заснування університету, замість курсів, що існували при Академічній секції Союзу українських журналістів, подав проф. Д. Антонович".

Це твердження відрізняється від твердження Наріжного тим, що Д. Антонович свою „первісну думку" подав тоді, як курси вже існували, а не ще перед заснуванням їх, як це твердить Наріжний.

Далі, інж. Кущинський каже таке: „Святочне відкриття УВУ відбулося 17-го січня 1921-го року. Першим ректором був проф. М. Грушевський, його заступником і деканом філософічного факультету проф. д-р О. Колесса, а деканом Правничого факультету проф. д-р С. Дністрянський" . . .

Передо мною друковане окреме оголошення, яке розсилалось як запрошення на „святочне відчинення Українського Вільного Університету у Відні". Це запрошення було підписане: „За Раду Українського Вільного Університету: проф. д-р Ол. Колесса, проф. д-р Ст. Дністрянський, проф. Ів. Ганицький, проф. д-р В. Старосольський. За Союз Українських Журналістів і Письменників: д-р Вол. Кушнір, О. Олесь.

Це запрошення є таким важливим документом що я подаю і програму цієї урочистости: „Програма: 1. Промова голови Українського Вільного Університету проф. д-р Ол. Колесси. 2. Привітання: а) голови Союзу Українських Журналістів і Письменників д-ра В. Кушніра, б) представників „Січі", в) інших організацій. Виклади: а) през. сенат. С. П. Шелухин: Право, етика, релігія, справедливість. б) проф. д-р Ст. Рудницький: Україна, як географічна одиниця".

З тексту цього запрошення і з іншого оригінального і для нашого питання дуже важливого документу, про який мова буде пізніше, видно, що в практиці Українського Вільного Університету в Відні термінy ректор і декан не було у вжитку взагалі; був голова УВУ і голова факультетів його. Головний керівний орган УВУ була Рада УВУ. Інститут Сенату, Ректорату і Деканатів та інших академічних органів УВУ постав аж у Празі.

З персонального складу Ради УВУ в Відні є очевидно, що цей Університет створили представники української галицької інтелектуальної еліти, яка за постання українського університету в Львові боролась уже довгий час у Австрії. Проф. д-р С. Дністрянський, як посол до австрійського парляменту мав там справу українського університету єдиним своїм завданням; загальна політика його цікавила мало. Проф. д-р О. Колесса поставив собі як одне із життьових завдань — причинитися до заснування українського університету — та ішов до цієї мети ведучи підготовну працю в різних, по части заснованих ним організаціях. (Український В. Університет в Празі в роках 1921-1931, ст. 157). І справді, приблизно в тому часі, коли Дмитро Антонович у своїй брошурі доказував, що українське питання видумала буржуазія, щоб дурити пролетаріят (Д. Антонович: Неіснуюче питання), проф. д-р Олександер Колесса організував „Товариство українських наукових викладів імени Петра Могили" у Львові, яке там сповняло задачу Українського народного університету, та зорганізувало виклади одночасово у Львові і в Перемишлі. Головою цього товариства був проф. д-р О. Колесса а до його управи належали такі визначні педагоги і вчені: І. Кокурудз, д-р І. Раковський, д-р В. Левицький, д-р С. Рудницький, д-р С. Томашівський й інші. Всі вони й були лекторами цієї, університетського характеру, інституції. Більшість із цих лекторів пізніше стала професорами різних університетів, а двоє з їх числа — проф. д-р Колесса і проф. д-р С. Рудницький, які опинились у Відні в 1919 році брали участь в організації УВУ в Відні. Докладне звідомлення про „Товариство українських наукових викладів імени Петра Могили" вміщене в статті „Український народний університет" у ч. 27 львівського часопису „Діло" за 6-го лютого 1909-го року ст. 2.

ПРОГРАМА ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ІМПРЕЗ НА СОЮЗІВЦІ

СУБОТА, 26-го СЕРПНЯ 1961.

Година 3:00 по полудні: **ВІДКРИТТЯ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ВИСТАВКИ.** Вступні завваги і вияснення — ред. БОГДАН КРАВЦІВ.

Година 8:00 вечора: **ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ.** Віддкриття — інж. Степан КУРОПАСЬ, заст. гол. предсідника УНСоюзу.

1. Вступне слово — виголосить А. ДРАГАН, редактор „Свободи".
2. Т. Шевченко — М. Волошин: „Ой, пляну я, подивлюся"; Т. Шевченко — П. Глушков: „По діброві вітер віє"; М. Аркас — арія Андрія з опери „Катерина" — виконає тенор Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ, соліст королівської опери в Брюсселі.
3. Т. Шевченко: „Хустина" — декламує Арета КОВАЛЬ, студентка курсів українознавства на Союзівці.
4. М. Фоменко: „Леґенда"; М. Лисенко: „Українська рапсодія" виконає на скрипці Володимир ЦІСИК, професор Українського Музичного Інституту в Ню Йорку.
5. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Ой, одна я, одна"; Т. Шевченко — А. Штогаренко: „Як би мені черевички"; Т. Шевченко — М. Гайворонський: „Ой, у саду" — виконає Марія ЛИСОГІР сопрано, співачка Ню-йоркської Міської Опери в Ню Йорку.
6. Т. Шевченко: „Мені однаково" (в англ. перекладі Кларенса А. Менінґа) — декламує Ґлорія ЄДИНАК.
7. Дует Оксани і Андрія з опери С. Гулака-Артемовського Запорожець за Дунаєм" — виконають Марія ЛИСОГІР і Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
8. Т. Шевченко — Ю. Кириченко: „Садок вишневий"; „Така її доля"; „Заповіт" — виконає хор студентів курсів українознавства на Союзівці, під диригентурою Галини САВЧАК.

На фортепіяні акомпанюють солістам: Ольга ДМИТРІВ і Марія ЦІСИК. Програма відбувається під вільним небом, біля клюбу „Веселка".

НЕДІЛЯ, 27-го СЕРПНЯ 1961.

Година 11:00 перед полуднем: **БОГОСЛУЖЕННЯ НА ІНТЕНЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.**

Година 3:00 по полудні: **ВСЕНАРОДНІЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗДВИГ.**

1. Піднесення американського і українського прапорів, при звуках американського і українського національних гимнів.
2. Вступне слово — виголосить Йосип ЛИСОГІР, гол. предсідник УКСоюзу.
3. Покладення квітів біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, при співі його „Заповіту".
4. Святочна промова — виголосить д-р Ярослав ПАДОХ, головний секретар УНСоюзу.
5. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Гетьмани, гетьмани"; Т. Шевченко — М. Фоменко: „Не нарікаю я на Бога"; Т. Шевченко — М. Лисенко: „Тоді як Господи" — виконає Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
6. Т. Шевченко: „Чигирине, Чигирине" — декламує Ярослав ГЕНОТ-РУДАКЕВИЧ, артист українських театрів.
7. Т. Шевченко — Я. Степовий: „За думою, дума"; Т. Шевченко — К. Стеценко: „Плавай, плавай, лебедонько"; М. Углицький: „У гаю, гаю" із симфонічної поеми „Україна" — виконує Марія ЛИСОГІР.
8. Святочна промова — виголосить Фернанд Джей. Ст. ДЖЕРМЕН, член Конґресу З'єдинених Держав Америки.
9. Т. Шевченко: „Чигирин" (в англ. перекладі Вери Річ) — декламує Василь ШУСТ артист американських театрів.
10. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Зійшлися, побрались"; М. Аркас: Дует Катерини і Андрія з опери „Катерина" — виконують Марія ЛИСОГІР і Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
11. Т. Шевченко — Є. Козак: „Думи мої" — виконує хор працівників і курсантів Союзівки під диригентурою проф. Вол. ЦІСИКА.
12. С. Гулак-Артемовський: Молитва із опери „Запорожець за Дунаєм" — виконає Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ в супроводі дівочого хору і фортепіяну.

На фортепіяні акомпанюють солістам: Ольга ДМИТРІВ і Марія ЦІСИК. Імпреза відбувається на площі біля пам'ятника Т. Шевченкові.

Виклади проф. Б. Ґалайчука в міністерстві закордонних справ Арґентини

Проф. Б. Ґалайчук

Найменований недавно на віцеміністра закордонних справ Арґентини, проф. Оскар Каміліон, зорганізував т. зв. Інститут дипломатичної спеціялізації, який має дошколювати, шляхом короткоречинцевих курсів, арґентинських дипломатів, що під цю пору працюють в міністерстві закордонних справ; він сам є директором того інституту.

На запрошення віцемін. Каміліона, проф. Богдан Ґалайчук, з Католицького Університету Арґентини, почав 30 липня виголошувати курс на тему „Правний аспект мирної коекзистенції та холодної війни"; курс триватиме 3 до 4 тижні, по два виклади тижнево, бере в ньому участь понад 30 дипломатів, різного ступеня та різного віку.

Це велика нагода, не лише з престижевого огляду, але і з практично-наукового. Предмет курсу сходиться з предметом дослідної роботи нашого земляка, який м. ін. займався тим питанням минулого року на Конференції Міжнародного Права у Гамбурзі — про що інформував українське громадянство у „Свободі" та у доповідях, виголошених в Торонто та в Ню Йорку — та писав про нього, м. ін. минулого року в „Сучасній Україні" і в останньому випуску „Прологу". Після викладів у міністерстві ініціює дебати, щоб могти конфронтувати висліди своєї праці з опініями фахівців, ознайомлених з тою справою на основі практичної праці — щоб, як то кажуть, конфронтувати теорію з практикою.

Курс у міністерстві закордонних справ — це поширене та доповнене повторення циклу викладів, що їх проф. Ґалайчук виголосив упродовж червня у Правничому Факультеті місцевого Державного Університету.

Цикл охоплював такі теми: 1. Три концепції мирної коекзистенції. 2. Проблема існування посереднього стану між миром і війною. 3. Холодна війна, як боротьба — і як превентивний засіб проти третьої світової війни. 4. Універсальність міжнародноправного ладу — чи його інтеґральність. 5. Єдність міжнародноправного ладу, його дезінтеґрація, чи лише децентралізація. 6. Мирна коекзистенція з перспективи американського континенту. Остання тема була предметом т. зв. „дебати круглого стола".

Крім нашого земляка, до участи у дебаті були запрошені: 1. д-р Ісідоро Руїз Морено, професор міжн. права Держ. Університету, президент Арґентинського Інституту Міжн. Права, б. правний дорадник — цебто третя по ієрархії особа, після міністра і віцеміністра — міністерства закордонних справ, за часів військового уряду, в рр. 1955-58; 2. д-р Хозе Руда, професор міжн. права Держ. Університету, шеф кабінету в міністерстві закордонних справ — з ранґою уповноваженого міністра, або посла; 3. радник амбасади Леон де ля Лястра, директор відділу для Східньої Европи в міністерстві закордонних справ; 4. д-р Перейра Зороакін, б. заступник голови арґентинського представництва при Організації Американських Держав — з ранґою уповноважненого міністра, тепер професор міжн. права Воєнної Академії. Не взяв участи лиш проф. Руда, в останній хвилині перешкоджений обов'язками в міністерстві. Цебто за винятком проф. Ґалайчука, всі інші учасники дебати це арґентинські дипломати, в активній службі або колишні. Їхня участь у дискусії на таку актуальну тему вказувала б на зміну поглядів у деяких латиноамериканських країнах на СССР та на комунізм „мейд ін Москав".

Дебата, двічі відкладана, припала саме на 21 липня, — день у якому проф. Ґалайчук покінчив 50 рік життя. Решту вечора провів у клюбі Правничого Факультету, над уродиновим тортом, у товаристві українських пластунів та арґентинських студентів, з обох правничих факультетів.

Зорганізувала цикл викладів — до речі з великою реклямою, розвішуючи по всіх факультетах друковані афіші, більш одного метра висоти — студентська організація католицько-демократичної орієнтації, т. зв. Гуманістичний Рух, яка має за мету, між іншим, поборювати марксистсько-комуністичні впливи серед студентства. Речником тих лівих тенденцій є друга сильна організація, т. зв. ФУБА — цебто „Федерасіон Універсітарія де Буенос Айрес", яка недавно приступила до міжнародної організації комуністичного студенства. В останніх роках вона завзято обороняє „героїчну Кубу" проти „імперіялізму янків".

Немовби для активізації та для додання більшої реліефности доповідям проф. Ґалайчука, трапився на тому таки факультеті, два дні перед закінченням циклу, голосний інцидент. Не зважаючи на заборону декана, ФУБА пробувала зорганізувати мітинг, з доповідю матері д-ра Ернеста Ґевари — ославленого міністра фінансів кастрівської Куби, який як відомо, очолював кубинську делеґацію на конференції в Пунта Дель Есте, пробуючи перешкодити у здійсненні пляну през. Кеннеді. Та до мітингу не дійшло. Як лиш пані Ґевара почала говорити — через голосник, сховані в домівці ФУБА-и — націоналістичні студенти заатакували комуністів. Дійшло до довшої перестрілки та кидання каміння — було 6 ранених — опісля комуністи відступили до своєї домівки; націоналісти підпалили двері, так, що комуністи малощо не подусилися від диму. Врятувала їх поліція, покликана деканом. Треба додати, що заборона тої самої доповіді пані Ґевари на бразилійському університеті в Реціфе довела була до небезпечних заворушень; щоб їх здавити, мусів президент вислати два воєнні кораблі.

З огляду на інцидент та викликане ним напруження, прийшлося двічі відкладати „дискусію круглого стола", якою закінчився цикл викладів, на тему „Мирна коекзистенція з перспективи американського континенту"; але саме той інцидент послужив проф. Ґалайчукові як догідне тло для започаткування дискусії.

Михайло Василик

Шевченківська Виставка у Вінніпеґу

Заходами Української Вільної Академії Наук відбулася від 4-го до 10-го липня в приміщенні Вінніпезької Публічної Бібліотеки виставка, присвячена сотим роковинам смерти Тараса Шевченка. Виставка обіймала важливіші періоди з життя поета, як також показувала його твори в різних виданнях, від 1844 р. аж до останніх видань, що появилися в цьому ювілейному 1961 році.

На виставці були представлені такі відділи: „поет — в'язень царату"; „новеліст і драматург"; „маляр"; „провідник нації"; „смерть і слава" і „книжки про Шевченка". Виставка охоплювала сорок дві книги й брошури та дев'ять невеликих розміром копій картин роботи Шевченка. Було також розміщено декілька картин, що змальовували життя Шевченка, як наприклад, його арештування.

На виставці були деякі замітніші видання „Кобзаря", як наприклад, „Чигиринський Кобзар і Гайдамаки 1844—1944", перевидані зі вступною статтею і за редакцією д-ра Яр. Рудницького, що появилися в Ґрефенгайніхен, Тарас Шевченко „Кобзарь", третє видання під редакцією В. М. Доманицького, „Кобзар" Тараса Шевченка, що появився у Вінніпезі в 1918 році. Також виставлено фотокопію англійського перекладу Е. Л. Войнич "Сікс Лірікс ди Рутеніян оф Тарас Шевченко", що появився в Лондоні в 1911 році. На виставці були всі п'ять видань „Кобзаря", що вийшли в Інституті Шевченкознавства при Українській Вільній Академії Наук у Вінніпезі від 1952 до 1961 років. З праць про Шевченка виставлено „Шлях велетня", ілюстрована біографічна розповідь про Тараса Шевченка, що її переказала Наталя Лівицька Холодна, видання 1955 року. На виставці був також „Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови" проф. Івана Огієнка, що появився у Вінніпезі в 1961 році, і всі десять видань про Шевченка й його творчість, що вийшли в Українській Вільній Академії Наук протягом останніх десяти років.

Виставка, в основному, була скромна щодо числа експонатів, але зате була вдало зорганізована. Всюди у виставковій залі було помітно вмілу руку організаторів, які подбали про добрі біографічні замітки англійською мовою з життя Шевченка, що їх вони розмістили так, щоб глядач помічав постійне наростання поетового таланту, як також бачив опис його терпінь за Україну.

Виставка була розміщена в доброму місці зі всіма передумовами для успіху. Прекрасний афіш на зовнішніх дверях бібліотеки вказував на святковість днів і створював атмосферу величавого ювілею. Виставку відвідало багато людей з Канади, ЗДА й Австралії, що прибули на Шевченківські святкування до Вінніпеґу. В зошит відвідувачів вписалося сто сім осіб, в тому багато визначних діячів нашої культури в Канаді і ЗДА.

Володимир Жила

Дещо про програму компартії і лазничку

(Закінчення зі стор. 2-ої)

завжди сиділи рядочком, немов у залізничому вагоні.

Щоправда, цей дім — це ще був люксус: центральне опалення (коштом мешканців, тобто мешканці купували вугілля), порівняна чистота в коридорах і на подвір'ї. В інших житлокоопівських домах, а я, проживши в Харкові майже двадцять років, бачив їх доволі, санітарний стан такий, що можна жахнутись. Але в даному разі це не наша тема.

Де ж ті мешканці совєтської столиці милися? — спитає (бажано, щоб спитав проґресист) мешканець вільного світу. Якщо мова про таку столицю, як Харків, то треба сказати, що тут справа ще не була така безвихідна. Від старого дореволюційного часу тут залишилися так звані громадські лазні. Крім того, вже за соціялізму, на вимогу робочого класу, як підкреслює завжди комуністична партія, в Харкові побудували ще дві лазні. Не такі великі й розкішні, як старорежимні, але все ж помитися було можна. (Таке миття дуже влучно й правдиво описав гуморист Зощенко в фейлетоні „Лазня").

Отож, три лазні громадського користання на майже мільйонове місто цілком забезпечували можливість кожному мешканцеві міста помитися разів зо два, а то й зо три на рік. Порядок миття такий: спочатку постоїш у черзі коло каси, щоб узяти квиток, години дві - три. Потім приблизно стільки постоїш перед входом до приміщення, де миються, потім з годину пождеш, уже в приміщенні, поки звільниться якась ванна, потім, уже добравшись до ванни, можеш, щоправда, митися хвилин з 20 - 30.

Такий стан у великих містах. По малих повітових містах далеко не всюди є громадські лазні (про індивідуальні нема що й казати), по селах абсолютна відсутність будь-яких лазень.

І от усе це, уся ця скрута, злидні й нестатки, будуть зліквідовані, обіцяє нова програма комуністичної партії за неповних двадцять літ. Щоправда, за 40 років соціялістичного будівництва стан лише гіршав, порівняно з дореволюційним станом. Ну, не будемо ворожити. Час покаже. Та й не наша це тема. Вернімось до вищеназваного допису.

Автор того допису завважує, що ця програма російської комуністичної партії може „зробити якесь враження хібащо на зулюсів та конґолійців, а не на громадян Совєтського Союзу. Увага слушна, але не до кінця продумана. А на кого ж вона мусить зробити враження? На нас з вами? Невже ви думаєте, що комуністична партія Росії цією програмою (черговою демагогією) хоче вплинути на культурну людину? Абсолютно ні!

Конґолійці, зулюси, ґанґстери, боми, тупоголові „проґресисти" (і такі бувають, бож і тупоголовість можна проґресувати) — ось хрущовські кадри, на які розраховує програма російської комуністичної партії. Їх цілком вистачить, щоб стероризувати й 200 мільйонів мирного населення, якщо вони доберуться до влади. Щодо нас з вами то російська комуністична партія має й для нас програму. Цю програму сформулював член партії й академік Тичина в однім із своїх віршів словами: „всіх до одної ями буржуїв за буржуями". Це не сміх. Це — справжня програма, що її комуністична партія цілком успішно здійснює на половині земної кулі.

А. Орел

З НАШИХ БУДНІВ

НЕ ВИТРИМАВ ІДЕОЛОГІЧНО

Ой, буде ж йому, буде, тому бідному Мусієві! Не здобриться йому за те, що так скандально відстав від партійної лінії. Не погладять його по головці товариші з 4-тої Стріти і на черговому мітинґу вичитають йому добрий „отче наш", а то й, може бути, що з проґресивної партії викинуть!

А хто ж міг цього сподіватись від товариша Мусія?.. Він же старий проґресист, загартований, так сказати, в боях, був колись членом Міжнародного Ордену, збирав на пресфонд „Щоденних", до церкви не ходив, дітей не хрестив, — аж самі похрестились, коли вже подоростали. Хто ж міг теє припускати, що саме він підсуне партії таку свиню — і то де: в столиці Радянської України, під час червоної прощі на могилу Тараса Шевченка на Канівській горі!

Це сталося в Київському аеропорті, коли перша група „проґресистів" із ЗДА, у числі 60 чоловіка, зійшла з літака, щоб відбути одноденну прогулянку по Києві. Їх зараз обскочили хлопці з „Інтуриста", гладкі, поголені, пристойно зодягнені, і першим ділом зацвенькали до них по-англійськи... Коли ж зорієнтувалися, що це приїхали земляки з „Сполучених Штатів", щоб поклонитись Тарасовій могилі, дуже цим зраділи і „заштокали" та „задакали" до земляків по-московськи...

Правда — в тій хвилині всім товаришам стало трохи ніяково, бо й навіть дивно — чому це в столиці України їх зустрічають спершу в англійській мові, а потім старшо-братньою... російською?.. Навіть товариш Качала, провідник групи, потупив очі в землю і з поденервування став жувати ґуму. Та всі, як люди партійні, здисципліновано мовчали, не подаючи виду, ніби й нічого не сталося.

Тоді саме вибух, як атомова експльозія, той непрокаяний, старий Мусій! Почервонів, запінився і накинувся мокрим рядном на хлопців з „Інтуриста":

— Що це ви до мене „штокаєте" й „дакаєте?" То на те я летів тисячі миль з далекої чужини, щоб тут, в серці України, в столиці української радянської держави, не почути від вас рідного слова, за яким так стужився?! Де ж тая Україна, де ж ці наші рідні брати - сестри, до яких ми приїхали в гості?.. Покажіть їх нам, ми хочемо їх бачити і чути!

Наступив, можна сказати, переполох! Товариш Качала пополотнів — трохи не дістав серцевої атаки, хлопці з „Інтуриста" остовпіли, забули язика в роті; та в цю ж мить якийсь непоказний, малий чоловічок моргнув на них, і всі вони, як один, заспівали враз такою чудовою, українською мовою, аж душа радувалась їх слухати!

Прикрий інцидент на аеропорті якось зам'яли, але з того моменту від старого Мусія ні на крок не відставало двох опікунів з тайпрекордерами в кишені, що називали себе скромно „журналістами"... А в рідне село в Тернопільщині, відвідати сестру і брата, з якими не бачився 50 років, таки його не пустили.

Ікер

Засновано Товариство Українських Бібліотекарів

Старанням Ініціятивної Групи для заснування Т-ва Українських Професійних Бібліотекарів в складі д-р Б. Винар, д-р О. Данко і д-р Р. Кос, 9-го липня 1961 р. відбулися в Кліленді Основуючі Збори.

По майже однорічній підготові на основі особистих розмов та виміни думок кореспонденційною дорогою з колегами бібліотекарями про потребу і доцільність існування професійного т-ва, Ініціятивна Група, душею якої був її голова д-р Б. Винар, рішила такі збори відбути.

Праця ініціяторів не була легкою, хоча б по-перше з тої причини, що професія бібліотекарів в масовому розумінні є майже новою серед українського суспільства, по-друге не є вона ще чисельною (коло 80 осіб в ЗДА і коло 40 осіб в Канаді) і по-третє українські бібліотекарі розкинені одинцем по досить далеко віддалених від себе містах, що й утруднювало безпосередній взаїмний контакт. Та всі труднощі переможено особливо енергійним головою Ініціятивної Групи д-ром Б. Винарем.

На Збори явилося 15 бібліотекарів, в тому 3 з Дітройту, Мишиґен, з Ню Йорку 1, з Филаделфії 1, з Блюмінгтону, Індіяна 3, з Денверу, Колорадо 1, з Кенту, Огайо 1, і з Кліленду, Огайо 4. Письмову згоду на заснування Т-ва надіслало 17 осіб.

Збори відкрив та привітав приявних представник господарів — місцевої групи бібліотекарів — мец. С. Воляник і дальше ведення Зборів передав Президії в складі: д-р Б. Винар, голова, д-р Р. Кос, секретар, що була вибрана одноголосно на пропозицію д-ра Є. Перейми з Дітройту.

Полова Президії представив присутнім підготовчу працю Ініціятивної Групи, виклав свої погляди на потребу та доцільність в заснованні Т-ва. З черги кожний з приявних занимав до справи своє становище. Були також думки, щоб не основувати окремого товариства, а створити бібліографічну секцію при Науковому Товаристві Шевченка, але вкінці приявні одноголосно погодилися на заснування самостійного т-ва бібліотекарів. В дальшій точці порядку дня д-р О. Данко (Колюмбія університет) предложив проєкт статуту т-ва, який після передискутування і доповнення Збори одноголосно прийняли.

На основі новоприйнятого статуту на внесення д-ра Б. Винаря вибрано одноголосно першу Управу Т-ва в такому складі: мец. Степан Воляник, Клівленд, Огайо — голова, д-р Богдан Винар, Денвер, Колорадо — перший заступник, д-р Осип Данко, Ню Йорк — другий заступник, мгр. Методій Пласкач, Клівленд, Огайо секретар, і д-р Роман Кос, Филаделфія, Па. — скарбник.

Висота вкладки схвалена Зборами виносить три доляри річно. На цьому вичерпано порядок нарад і збори закрито з вірою, що „ще одно" новоосноване т-во виправдає своє існування і при допомозі всіх колеґ-бібліотекарів сповнить наложений на себе обов'язок.

Новообрана Управа Товариства прохає та закликає всіх колеґ-бібліотекарів підписувати заяви приступлення в члени Т-ва та висилати їх на адресу голови: 3928 Бруклин Евню, Клівленд 9, Огайо, а річну вкладку в сумі 3 дол. на адресу скарбника: 873 Норт 22-нд Стріт, Филаделфія, Па.

В. Е.

В ЗАДРОТОВАНОМУ БЕРЛІНІ

Заблькування комунікації між східнім і західнім Берліном викликало серед берлінського населення з одного боку сенсацію і з другого — здивування а то й обурення. На фото (зліва) східньонімецький вояк з досить розгубленим виразом обличчя. Праворуч: східньонімецькі діти „заглядають" через дротяні засіки до Західнього Берліну.

Механічний Інститут в Ню Йорку

Механічний Інститут в Ню Йорку заснований 1820 р. Генеральною Асоціяцією Механіків міста Ню Йорку. В 1858 р. Механічний Інститут перейшов з денного навчання на вечірнє, яке відбувається аж посьогодні. Цього року Інститут мав 1945 студентів, з яких 151 по трирічнім навчанні одержали дипломи. Відбувалося воно під наглядом 51 інструктора і дирекції, які провадили лекції на таких відділах:

Архітектурне креслення, механічне креслення, індустріяльна електрика, структуральний детайлінґ, комерсійне мистецтво, інсталяція водопроводів, санітарна техніка, проєкція ювелірних виробів із включенням математики, електроніки, маніпуляцій на машинах і вільноручне креслення.

Протягом останніх 62 років, від часу, коли Інститут примістився у великім власнім шестиповерховім будинку при 44 Західній вул., ч. 20 в Ню Йорку, через Механічний Інститут перейшло 136,000 студентів, з яких від 1902 року 11,200 студентів одержали дипломи. Немало з них сьогодні очолюють великі будівельні фірми, є суперінтендентами великих креслярських бюр, працюють рисівниками і на інших високих професійних позиціях. При Інституті є велика власна бібліотека, з якої користають, в головному, самі студенти, хоч є відчинена кожного дня і для широкої публіки.

Є також власний музей в якому знаходяться цінні колекції з обсягу механіки. Всіх випускників від найдавніших часів об'єднує т. зв. „Асоціяція Випускників", яка вможливлює широкі зв'язки, професійний контакт з найрізнороднішими місцями праці та дає професійні поради і поміч. За найкращі успіхи в науці, при Інституті є нагорода, на яку відповідну суму грошей залишив один із директорів Інституту — Джордж Е. Гу.

В 175-літній історії цього Інституту вийшли з нього два українці зі золотими медалями за виімкові успіхи в науці: В 1958 р. п. Володимир Осередчук, і 10-го квітня 1961 р. в авдиторії американських інженерів на градуаційній публічній церемонії золоту медалю за найвищу оцінку в трирічнім навчанні дістав Іван Нинка. Було б вказаним, щоб до Інституту вступало більше українців.

Навчання, яке є безплатне, відбувається у вечірніх годинах. Зголошення і докладні інформації можна дістати в канцелярії Інституту при 20 Вест 44 вул., кімната ч. 210 від год. 11-4, від понеділка до четверга цілий час за виімком місяця червня і від год. 6:30 до 8:30 вечером від 19 вересня до 30 березня від понеділка до четверга, і у вівтірки 10 травня, 14 червня, 16 серпня, 6 і 13 вересня. Початок шкільного року 19 вересня.

● У Франції поширилась була вістка, що на 15-го серпня ц. р. приготовляється правий державний переворот. Але той день минув спокійно. А що це було якраз урочисте для французьких католиків свято Непорочного Зачаття, то всі собори і такі паломницькі місця, як Люрд, були повні вірних.

● Посадник Західнього Берліну Віллі Брандт так розсердився на канцлера Західньої Німеччини Кондрада Аденавера, що перервав засідання міської управи і схвильований вийшов з залі. Він дістав був вістку, що Аденавер, у своїй передвиборчій промові в Західній Німеччині, назвав Брандта „Віллі Брандт або Герберт Карль Фрам". Насправді, теперішній посадник Берліну є нешлюбним сином пані Фрам і змінив прізвище в Норвегії, куди він утік за гітлерівського володіння.

● Віктор Арбатсум'ян з СССР, один із найвидатніших астрофізиків, стане новим президентом Міжнароднього Астрономічного Союзу, який відбуває свій з'їзд в Берклі в Каліфорнії.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 19-го СЕРПНЯ 1961:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 117, в год. 7:00 вечора, під ч. 33 East 7th St. — С. Кучма, предсідник.

● РОЗШУКИ ●

ВАСИЛЯ ГЕРМАНА,
учителя, сина Миколи, народж. 1905 р., пошукує родина в „Старім Краю". Пошукуваний правдоподібно має жити десь в околиці Клівленду. Вістку прошу слати на адресу:
Irene RADOSZYCKA
8927½ Dearborn Avenue
South Gate, Calif.

Пошукую
ПАВЛА КОВАЛЮКА,
з села Висіцька повіт Броди, який жив у 1946 році в Бруклині. Хто відшукає його, одержить від мене $20.
Stefan KOWALUK
1804 3rd Avenue
New York 29, N. Y.

Олекса Кіт, з села Буковина (за рікою), обл. Львівська пошукує двох синів:
МИКОЛУ і ПЕТРА КІТ.
Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
M. KORYTOWSKI
80 East 7th Street
New York 3, N. Y.